

Hamry – dobové foto, archiv Jana Korytáka

Nejstarší písemný doklad o existenci osídlení území dnes nazývané Hamry pochází z roku 1429. Původně jej tvořilo několik roztroušených dvorců podél obchodní stezky zvané Železná, která vedla přes Špičácké sedlo do údolí Úhlavy. Další dvorce vznikaly kolem Úhlavy, později také vysoko pod hraničním hřebenem Královského Hvozdu. Dodnes se dochovaly některé jejich historické názvy, jako např. *Fuksenhof, Guberhof, Veithof, Muckenhof* aj. Jejich obyvatelé hovořící převážně německy tvořili tzv. králováci. Měli řadu výsad a podléhali přímo panovníkovi (králi).

Na území Hamrů se nacházelo sídlo jedné z původně osmi Královských rycht. Tato významná rychta do roku 1630 zahrnovala i území později založené rychty Hojsova Stráž. Hamry byly do poloviny 19. stol. nejlidnatější rychtou Královského Hvozdu.

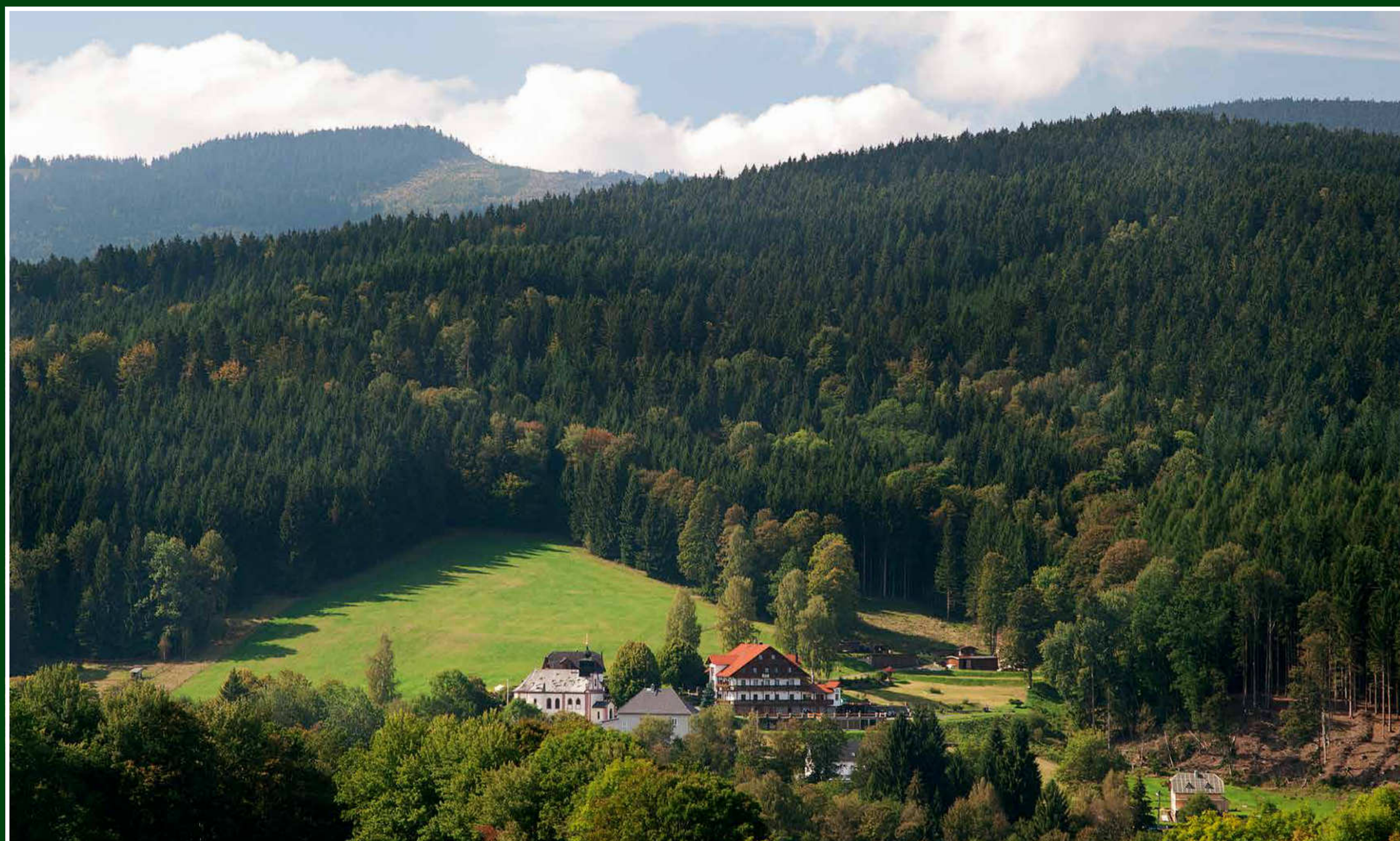
Ekonomický rozvoj území dnešní obce Hamry byl v 16. stol. podstatně ovlivněn těžbou železné rudy v okolí a jejím zpracováním. Vytavením železné rudy se získalo surové železo, které následně zkujňovali hamerníci v dřevěných dílnách (hamrech) pomocí kovacích kladiv (hamrů).

Jeden z prvních hamrů v Královském Hvozdu vznikl v letech 1524–1535. Velkou zásluhu na rozvoji zdejšího hamernictví měl rod Jakuba Denkscherze z bavorského Arnbrucku, který na Úhlavě vybudoval v roce 1786 pravděpodobně první hamr. Odtud je odvozován název současné obce Hamry, která administrativně vznikla až v roce 1850.

Úhlava a okolní lesy bohaté na dřevo byly důležitým energetickým zdrojem pro celé území Hamrů. Vedle železných hamrů se tady postupem času objevily také mlýny, pily a sklárny. Nejstarší zmínka o sklářské výrobě v regionu pochází z roku 1679 a poslední ze skláren byla vyhašena v roce 1891.

Na Hamrech byla v letech 1882–84 zřízena firmou Petzoldt významná papírna vyrábějící dřevovinu a dřevitý papír. Její výrobní činnost skončila v roce 1975. Na Rödrovském mlýně (*Röder Mühle*) poblíž Hamerského dvora se vyráběly jako přidružená výroba cívky (špulky) na nitě.

Hohenzolernská myslivna na býv. Fenzlhofu je rodištěm kontroverzního německy píšícího básníka a spisovatele vystupujícího pod jménem Leo Hans Mally (1901–1987). Gymnaziální studia absolvoval v Plzni a v Doupově. Germanistiku vystudoval na něm. univerzitě v Praze a dále v Mnichově. Celoživotní

Pohled na Hamry (2014), foto iMMi

Hamry hostinec „zum Osserhammer“, SOKA Klatovy

Papírna v Hamrech, dobové foto

Hamry č. 34 Guberhof

silný citový vztah k Šumavě a k Praze vyjádřil ve sbírce básní: *Prag und die Böhmerwald*. K jeho prozaickým dílům patří např. *Geschichte um ein Waldorf* nebo *Der alte Böhmerwald – was man sich damals erzählte*. Román *Die zwölf Nächte von Prag* (1942) věnoval Praze.

S obcí Hamry je spojován i rodák z Nepomuku, prof. Pavel Stuíber (1887–1967), hudební skladatel a dirigent. Hudbu a filosofii studoval v Mnichově a v Lipsku. Vedle hudby jeho velké hobby byly okrasné květiny a dřeviny. U své vily na Hamrech, u nádrží Hamry-Hojsova Stráž, vybudoval za odborné pomoci zahradního architekta N. Materny pozoruhodnou botanickou zahradu s arboremem. Na ploše 3 ha soustředil velké množství cenných druhů květin a dřevin pocházejících z Číny, Kavkazu, Afghánistánu, Jižní Ameriky aj.

Obec Hamry velmi závažným způsobem ovlivnily výsledky II. světové války. Dne 3. 7. 1945 byl v obci Hamry ustanoven na základě vládního nař. č. 4/1945 Sb. Místní národní výbor.

Na základě Benešových dekretů bylo zkonfiskováno 96 % nemovitého majetku převážně německé obce Hamrů. Největšími přídělci se staly Československé státní lesy, Československé státní statky Praha aj. Významná místní instituce Polesí Hamry od r. 1945 sídlila na Fenzlhofu v objektu bývalé lesní správy Hohenzolernského panství, dnes dům č. p. 46. Před válkou bydlelo na Hamrech 1 450 stálých obyvatel. Velká část místního německého obyvatelstva byla v letech 1947–48 odsunuta do Německa. Hamry bylo třeba dosídlovat. Mezi prvními příchozími byli Češi, Slováci a Maďaři. Velmi početnou skupinu rodin tvořili rumunští Slováci z Bihorsko-salašské oblasti Sedmihradská z obcí Negreni, Borod – Šarany, Tusa a Bogdana Huta (nyní Gemelčička) nebo také Volyňských Čechů z obce Sedmidub. V roce 1953 se obec Hamry stala součástí střeženého hraničního pásma. Z názvu železniční stanice Hamry – Hojsova Stráž zmizely Hamry.

Na Hamrech byl budován zcela nový objekt roty pohraniční stráže. Byla zavedena četná další bezpečnostní opatření státní hranice. Ještě dnes je zřejmé, kde se v lesních průsecích nacházely tzv. signální stěny. Do obce bylo možné se dostat pouze na propustku. V roce 1980 zde bydlelo pouze 102 stálých obyvatel. Obec Hamry zasáhla po letech další nepřízeň osud, vybudování vodní nádrže Nýrsko (1965–69). Přední Hamry zmizely pod její hladinou a tím i kus historie této krásné lokality.

Za posledních 20 let se dnešní obec Hamry velmi změnila. Za finanční pomoci hamerských rodáků byl renovován Kollerův kostel se hřbitovem. Pro další generace se podařilo zachovat objekty býv. dvorců jako např. *Fenzlhof, Guberhof, Veiltelhof, Röderhof* s kapličkami typickými pro tyto objekty. Jsou renovovány některé historicky cenné objekty jako např. *Osserhammer*. Staví se i nové ekologické objekty. Na Úhlavě bylo v poslední době vybudováno několik malých vodních elektráren.

Hamry, dynamicky se rozvíjející obec, dnes disponuje velmi dobrými ubytovacími a stravovacími možnostmi i pro náročné návštěvníky.

Text: Ing. Josef Růžička, NS-Hamry-Ostry@email.cz
Zpracování: Kolář & Kutálek grafické studio

